



ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ЦЕНТР НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ІНІЦІАТИВ”

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “МОЛОДІЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЧИНАЮЧИХ ЛІДЕРІВ”

ЛЮДИНА, ПРАВО, ДЕРЖАВА: ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ

ЗВІРНИК НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 ТРАВНЯ 2026 РОКУ

М. ВІННИЦЯ

УДК 34:316.6:342.7

л54 Людина, право, держава: правові та соціально-психологічні виміри: зб. матеріалів наук. практ. конф. (м. Вінниця, 15 травня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив.», Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Зінченко Людмила Петрівна - засновник Громадської організації «*Центр Науково-Дослідних Ініціатив*»

Заступник голови редакційної колегії

Байцур Катерина Юріївна - співзасновник Громадської організації «*Центр Науково-Дослідних Ініціатив*»

Члени редакційної колегії:

Василенко Віктор Михайлович- перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Музичук Олександр Миколайович- проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор

Невядовський Владислав Олегович - учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент

Іванцов Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності

Чишко Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів

Статівка Олена Олександрівна – завідувач кафедри мовної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент

Ляска Оксана Петрівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки

Фіжелюк Олександра Леонідівна,

курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Бабанін Сергій Володимирович,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології Дніпровського державного університету внутрішніх справ

КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНОГО ІЗ ПОШКОДЖЕННЯМ АБО ЗНИЩЕННЯМ МАЙНА

З урахуванням сучасної соціально-економічної нестабільності, дії воєнного стану та зростання рівня агресії в суспільстві, кримінальні правопорушення проти власності й надалі залишаються одними з найпоширеніших в Україні. Особливе місце серед них посідають умисне знищення або пошкодження майна, відповідальність за які передбачена статтею 194 Кримінального кодексу України. Правильна юридична оцінка таких діянь має принципове значення для забезпечення законності під час притягнення особи до кримінальної відповідальності. Від точності кваліфікації залежить обґрунтованість обвинувачення та справедливості призначеного покарання.

Знищення або пошкодження майна, передбачене статтею 194 КК України, належить до кримінальних правопорушень проти власності, оскільки безпосереднім об'єктом такого діяння є суспільні відносини власності. Йдеться про правовідносини, захищені законом, які забезпечують право володіння, користування та розпорядження майном. Порушення цих відносин шляхом

знищення чи пошкодження майна завдає матеріальної шкоди власнику або законному користувачу. Додатковим об'єктом кримінального правопорушення можуть бути життя або здоров'я особи, якщо шкода виникає внаслідок небезпечних дій, наприклад, підпалу. Предметом цього правопорушення є чуже майно, як рухоме, так і нерухоме [1, с. 304].

Що стосується суб'єкта кримінального правопорушення, то відповідно до частини першої статті 194 КК України ним є осудна фізична особа, яка досягла 16 років, а за частиною другою тієї ж статті – осудна фізична особа віком від 14 років. Водночас у умовах воєнного стану діяння, вчинені організованими групами або особами, які діють за завданням ворожих сил, можуть підпадати під кваліфікацію як диверсія [2].

Також слід враховувати особливості кваліфікації співучасті у вчиненні таких кримінальних правопорушень. Відповідно до статті 27 КК України, організатор, підбурювач і пособник несуть відповідальність за умисне знищення або пошкодження майна на рівні з безпосереднім виконавцем. У практиці правозастосування іноді виникають випадки, коли співучасть помилково кваліфікують як групове вчинення кримінального правопорушення, що призводить до неправильної юридичної оцінки дій учасників [3, с.22].

Оскільки спосіб, передбачений частиною другою статті 194 КК України, становить більшу суспільну небезпеку порівняно з частиною першою, виникає потреба чітко викласти положення ч. 2 ст. 194 КК таким чином, щоб умисне знищення або пошкодження майна загальнонебезпечним способом, навіть без завдання шкоди у великих розмірах, підлягало кримінальній відповідальності. Для уникнення суперечностей під час кваліфікації правопорушень доцільно виділити цю ознаку в окрему частину 2 статті 194 КК та сформулювати її наступним чином: «Умисне знищення або пошкодження чужого майна, вчинене шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом» [4, с. 252].

У випадку умисного знищення або пошкодження чужого майна шляхом підпалу чи вибуху внаслідок агресії однієї держави проти України такі дії підлягають кваліфікації за статтею 438 КК України «Воєнні злочини». Згідно з Інструкцією щодо виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України (розділ 8), це кримінальне правопорушення належить до категорії серйозних порушень норм міжнародного гуманітарного права та класифікується як воєнний злочин [5].

Отже, правильна кваліфікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із пошкодженням або знищенням майна, є ключовою для забезпечення законності та справедливості кримінального провадження. Важливе значення має чітке визначення об'єкта, предмета та способу вчинення кримінального правопорушення, що дозволяє відрізнити умисне пошкодження майна від суміжних складів кримінальних правопорушень, таких як крадіжка, грабіж або розбій. Практика показує, що труднощі виникають при оцінці способу вчинення та наслідків дій винного, а також під час кваліфікації співучасті. Умови воєнного стану та дії осіб, пов'язаних із збройною агресією, додають додаткових складнощів у застосуванні норм Кримінального кодексу України. Тому удосконалення правозастосовної практики та уточнення нормативних положень сприятимуть підвищенню ефективності боротьби з правопорушеннями проти власності та запобіганню правовим колізіям.

Список використаних джерел:

1. Pokrasa K. Criminal law and forensic classification of crimes related to fires. Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. Scientific Journal. 2022. Special Issue № 1 (120). P. 303-307.
2. Лазарєв В.О. Проблемні питання знищення або пошкодження майна. Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та

криміналістичного забезпечення протидії злочинності в сучасних умовах. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15819/1/17.pdf>

3. Юнін О. С. Кримінально-правова охорона майна громадян в умовах воєнного стану. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 23 травня 2025 р.). Дніпро: ДДУВС, 2025. С.21-23

4. Мартишко М. В. Кримінально-правова характеристика умисного знищення чи пошкодження майна. Актуальні проблеми кримінального права: матеріали XII Всеукр. наук.- теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П.П. Михайленка (Київ, 30 листоп. 2022 р.) Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. 292 С. 249–252

5. Інструкція про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України. Затв. наказом Міністерства оборони України від 23.03.2017 № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17?find=1&text>